

«відносини». Проте, дехто з вітчизняних науковців взагалі відходить від розгляду фінансів у «звичному» для пострадянської науки контексті. Так, О. Василик тлумачить фінанси як «сукупність форм і методів» [2, с. 402]. «Як діяльність суб'єктів» пропонує розглядати фінанси В. Кудряшов [3, с. 7].

Необхідно звернути увагу, що саме теоретичний аспект розгляду надає можливість сприйняття фінансів домогосподарств не як відособленого сталого явища, а як процес, постійну взаємодію з іншими суб'єктами. Крім того, «теоретичне» визначення фінансів домогосподарств має повніше відображати зміст даного явища. Так, наприклад, якщо при тлумаченні фінансів домогосподарств в рамках теоретичного підходу зводити економічні відносини лише до процесів пов'язаних з фондами грошових коштів, не уточнюючи, що за фонди маються на увазі, то виникає непорозуміння щодо специфіки саме фінансів домогосподарств та доцільності їх виділення з поміж сукупності аналогічних відносин.

Соціально-економічна сутність фінансів домогосподарств виявляється у їх функціях. Серед науковців не має єдності щодо переліку функцій, які виконують фінанси домогосподарств. Так, колектив авторів, під керівництвом Г. Поляка, виокремлюють дві базові функції: функцію забезпечення життєвих потреб та розподільчу [4, с. 308]. О. Сидорович визначає дані функції як «два основних завдання», яким відповідають розподільна, регулююча, контрольна та інвестиційна функції фінансів домогосподарств [5, с. 346].

Враховуючи, що категорія «фінанси» є вихідною для фінансів домогосподарств, цілком логічно віднести базові функції фінансів і до функцій фінансів домогосподарств.

Базові функції фінансів домашніх господарств можна виокремити, відслідкувавши рух грошових коштів, які надходять до домогосподарства, напрями та наслідки їх використання: - при надходженні різноманітних доходів, які формують фінансові ресурси домашнього господарства, чітко проявляється розподільча функція; - отримання кожним учасником певної частини сукупного доходу домогосподарства реалізується за допомогою регулюючої функції; - при здійсненні витрат проявляється функція відтворення. - рух грошових коштів, який є наслідком отримання доходів та здійснення витрат, що мають певну, цілком конкретну мету, апіорі потребують контролю на всіх етапах формування та витрачання фінансових ресурсів домогосподарства, від так реалізується контрольна функція.

Узагальнюючи результати даного дослідження можна зробити наступні висновки:

- ураховуючи відносно нетривалий період вивчення та дослідження фінансів домогосподарств на пострадянському просторі цілком доцільним можна вважати запозичення досвіду західних науковців, адже виділення фінансів домогосподарств відбулось в процесі переходу на ринкові методи господарювання, що вже тривалий час домінують у західних країнах;

- для формування більш чіткого розуміння фінансів домогосподарств необхідним та доцільним є дослідження їх функцій, які корелюють з функціями фінансів, як вихідної категорії, однак є відмінними з огляду на необхідність розкриття специфічних особливостей, які притаманні фінансам домогосподарств, та дають змогу їх комплексного та цілісного сприйняття, а від так можна виділити розподільчу, регулюючу, відтворюючу та контрольну функції фінансів домогосподарств.

Література

1. Опарін В. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): Монографія / В. Опарін. – К. : КНЕУ, 2005. – 240 с.
2. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник / О. Д. Василик – К. : НІОС. – 2000. – 416 с.
3. Кудряшов В. П. Фінанси: навчальний посібник / В. П. Кудряшов. – Херсон: Олді-плюс, 2002 р. – 352 с.
4. Фінанси: підручник / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
5. Свиридонов О. Ю. Финансы, денежное обращение, кредит / О. Ю. Свиридонов. – Ростов н/Д : Феникс, 2005. – 288с.

УДК 336.145.1."812"

СУТНІСТЬ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Пенькна І. – ст. 2 курсу, гр. Фвн-21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Погрішук Г.Б.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

На сьогоднішній день бюджетна система є головним індикатором стану держави. Від того наскільки правильно її побудовано залежить ефективне функціонування всієї національної економіки країни. Тому питання визначення сутності бюджетної системи в сучасних умовах набуває особливої актуальності.

Розвиток бюджетної системи відбувається у нерозривній єдності з розвитком держави, тому, на нашу думку, дослідження сутності категорії «бюджетна система» має здійснюватися з

урахуванням тенденцій розвитку економічної державної діяльності.

Питанням бюджетної системи присвячені праці багатьох науковців. Різні аспекти проблематики бюджетної системи розглянуто у численних працях вітчизняних науковців, зокрема О. Василика, О. Кириленка, Н. Кузьминчука, К. Павлюка, П. Пронози, В. Федосова, Л. Фещенко, І. Чугунова, С. Юрія. Серед ваговимих наукових досліджень зарубіжних вчених з питань функціонування бюджетної системи є праці Дж. Б'юкенена, А.Вагнера, А.В.Лебедева, П.Самуельсона, А.Сміта та ін..

У багатьох наукових працях наводяться різні визначення терміна «бюджетна система». Зокрема, О. Д. Василик вважає, що бюджетна система України – це об'єднання всіх ланок державного бюджету на єдиних принципах[2]. На думку Л.А. Дробозіної, бюджетна система – це сукупність усіх бюджетів, що діють на території країни [3]. П.І.Юхименко, Л.Л. Лабезник стверджують, що бюджетна система – це сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, які формуються з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративно-територіального устроїв та регулюються нормами права [4]. С. І. Юрій трактує бюджетну систему як сукупність окремих її ланок, юридично пов'язаних між собою, яка групується на загальноприйнятих принципах, що відповідають міжнародним стандартам» [7].

Таким чином, в основу усіх цих визначень авторами покладено поняття бюджетної системи, визначеного Бюджетним кодексом України, згідно з яким бюджетна система – сукупність державного та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративного устроїв і врегульована нормами права [1].

Однак аналіз наукової літератури дозволив виявити наявність іншого підходу до визначення бюджетної системи, згідно з яким бюджетна система розглядається як фінансовий інструмент регулювання соціально-економічного розвитку суспільства. Л.В. Феценко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук зазначають, що бюджетна система – це система, що будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами й територіальними громадами, є атрибутом державності і має ефективну організацію для здійснення бюджетного

регулювання, спрямованого на підвищення рівня соціально-економічного розвитку[5].

Схожої думки дотримується й вчений І.Я. Чугунов, трактуючи поняття «бюджетна система» з урахуванням тенденцій соціально-економічного розвитку суспільства. Він визначає бюджетну систему як сукупність бюджетів, утворену на основі адміністративно-територіального устрою держави та взаємовідносин між ними, які вибудовуються з огляду на оптимальний розподіл і фінансове забезпечення повноважень органів державної та місцевої влад між бюджетами усіх рівнів, спрямованих на соціально-економічний розвиток суспільства. Економічна сутність бюджетної системи як інструмента регулювання економічного розвитку полягає у використанні архітекτονіки бюджетної системи, яка визначається сукупністю співвідношень між елементами бюджетної системи та механізмами їх оптимізації задля впливу на динаміку показників економічного розвитку [6].

Ми поділяємо точку зору цих авторів з огляду на те, що бюджетна система є одним із провідних інститутів держави, вона дозволяє здійснювати регулювання економічних і соціальних процесів в інтересах населення. В умовах розвиненої ринкової економіки, де можливості держави впливати на перебіг економічних процесів звужуються ринковими регуляторами, значно підвищується роль бюджетної системи як одного з найважливіших інструментів державного регулювання економіки з метою забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства.

Враховуючи викладені вище підходи до визначення бюджетної системи, варто зазначити, що бюджетна система – це сукупність усіх бюджетів між якими існує тісний взаємозв'язок і які ґрунтуються на єдиних принципах.

Література

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2542-14>
2. Василик О.Д. Державні фінанси України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
3. Дробозина Л.А. Финансы: Учебник для вузов / Под ред. проф. Л. А. Дробозиной. — М.: ЮНИТИ, 2001. — 527 с.
4. Теорія фінансів: підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с.
5. Феценко Л.В. Бюджетна система України: навчальний посібник / Л.В. Феценко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьминчук. - К.: Вид-во "ІНЖЕК", 2007. - 292 с.
6. Чугунов І.Я. Бюджетна система як інструмент регулювання економічного розвитку: автореф. дис.... д-ра екон. наук: спец. 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит / І.Я. Чугунов. – К.: Ін-т екон. прогноз. НАН України, 2003. – 40 с.
7. Юрій С.І. Бюджетна система: підручник / за ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 624 с.

УДК: 336.1:352

СУТНІСТЬ МУНІЦИПАЛЬНИХ ФІНАНСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЕКОНОМІКИ

Свинарик Б.– ст. 5 курсу, гр. Фвнс-51

Науковий керівник – к.е.н., доцент Семцов В.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Актуальність дослідження. Сьогоднішня ситуація в Україні ставить цілу низку проблем. З однієї сторони у місцевої влади зростають обсяги повноважень, і внаслідок цього збільшуються витрати на державне управління, а з іншої сторони фінансові можливості місцевої влади обмежені – фінансових ресурсів не вистачає навіть на задоволення суспільних

потреб населення. Існуюча наразі система формування муніципальних бюджетів характеризується недостатнім рівнем фінансової автономії, зменшенням частки власних доходів, збільшенням міжбюджетних трансфертів, а також відсутністю ефективних стимулів соціально-економічного розвитку.